Podsumowanie roku

Znów niestety długo czekaliście na ten zeszyt. Wynika to z faktu, iż mało komu chce się pisać i współtworzyć Biuletyn. Jednocześnie okazuje się, że zaledwie 1/3 członków GUST korzysta z listy dyskusyjnej, a więc Biuletyn stanowi chyba jedyny łącznik całości stowarzyszenia (nie licząc wysyłanych pocztą zawiadomień). Fakt ten umocnił nas w przekonaniu, że warto być upartym i wydawać Biuletyn, tym bardziej, że próbuje on (w naszym mniemaniu) rejestrować najistotniejsze sprawy interesujące TEX-owców w Polsce.

Niniejszy zeszyt zawiera m. in. kronikarski opis ostatniej konferencji w Bachotku, cykl artykułów na temat fontów i szereg artykułów poświęconych różnym aktualnym aspektom pracy z systemem TEX. Właśnie taka zawartość podsumowuje wydarzenia mijającego roku.

Warto odnotować także następujące sprawy minionego roku:

- inicjatywy mające na celu stworzenie polskiego korektora pisowni dla TEX-owców; aktualne prace Sławomira Kuleszy i Włodka Macewicza dostępne są w archiwum GUST w katalogu `GUST/contrib/misc/`;
- powstanie Grupy Roboczej GUST do spraw polonizacji LATEX2ε, koordynowanej przez Marcina Wolińskiego;
- dystrybucja pakietu PLATEX (uprzednio pakiet PoPolsku) – narzędzi wspomagających skład polskojęzyczny w LATEX2ε (Mariusz Olko i Marcin Woliński);
- pakiet PISZPSEM Piotra Kłosowskiego, ułatwiający korzystanie w LATEX2ε ze spolszczonych fontów postscriptowych (archiwum GUST: `fonts/psfonts/polish/piszpsem.zip`;
- reorganizacja stron WWW GUST i Wirtualnej Akademii TEX-owej (Jola Szelatyńska i Włodek Macewicz, p. notatka na str. 89).

Nadchodzący rok zapowiada się ciekawie. Na przełomie kwietnia i maja tradycyjnie BachoTEX i Walne Zgromadzenie GUST; w sierpniu konferencja światowa w Toruniu. Życzymy wszystkim GUST-owiczom szczęśliwego i dobrego 1988 roku i zapraszam do współpracy.

Redakcja

Konferencja BachoTEX'97

1997 – Jubileuszowy BachoTEX

Marcin Adamski

Jak co roku na przełomie kwietnia i maja, i jak co roku w pięknym leśnym ośrodku UMK nad Jeziorem Bachotek na Pojezierzu Brodnickim, odbyła się Ogólnopolska Konferencja TEX-owa. Już piąta, więc była przy okazji sposobność do małego świętowania. Ale o tym może później. W końcu to wszystko to jednak tylko oprawa do zawartości merytorycznej.

A ta była bardzo bogata. Tym razem koncentrowaliśmy się raczej na TEX-u niż „okolicach", choć, oczywiście, nie unikaliśmy tematów takich jak *markup languages* czy PDF.

Kilka wykładów dotyczyło, jak zwykle zresztą, PostScript-u. Uczyliśmy się zarówno prostego acz eleganckiego rysowania postscriptowych obrazków „ręcznie" (niezawodny w prezentacji „TEX-a dla zwykłego człowieka" Kees van der Laan), jak i za pomocą rozbudowanych narzędzi, np. METAPOST-a (ten system, autorstwa Johna D. Hobby'ego, przedstawiła nam Joanna Marszałkowska).

PostScript to, oczywiście, także fonty – jedna ze specjalności Bogusława Jackowskiego. Jacko pokazał nam zmodernizowaną rodzinę fontów `Platan`, którą znamy i używamy już od kilku lat, a która nazywa się po tych zmianach `Quasi-Palladio`. Różne zagadnienia związane z fontami postscriptowymi (i w ogóle PostScript-em) omawiał też zarówno na wykładzie w pierwszym dniu konferencji, jak i podczas kończących ją warsztatów, lub, jak to teraz niektórzy mówią (choć raczej nie Jacko!), *łerkszopów*. W sukurs Jackowi przyszedł także nasz Ułan z Grudziądza, czyli Janusz Marian Nowacki, który zaprezentował przygotowaną przez siebie w formacie Type 1 Antykwę Toruńską, a także fonty rodziny PL, również jako Type 1.

Kiedy już mamy plik postscriptowy, może okazać się, że jest on, delikatnie mówiąc, niemały, przede wszystkim jeśli zawiera bitmapy. Co zrobi wtedy TEX-owiec? Ano, potraktuje go CEP-em, tzn. użyje pakietu CEP, przedstawionego na konferencji przez autorów, czyli Bogusława Jackowskiego, Piotra Strzelczyka i Piotra Pianowskiego. Nazwa pakietu trochę żartobliwa, ale dobrze uzasadniona: kiedy nam demonstrowali jego działanie, to to wszystko było rzeczywiście proste jak konstrukcja cepa! W tej chwili, co prawda, jak mówili autorzy, niektóre naświetlarki odmawiają jeszcze z CEP-em współpracy, ale to się zmieni. I świetnie, bo EPS-y zawierające niektóre typy bitmap CEP potrafi skompresować nawet kilkudziesięciokrotnie!

Skoro już o naświetlarkach: jeśli chodzi o druk w kolorze, to, wiadomo, potrzebne są rozbarwienia. Piotr Pianowski przedstawił nam nowe możliwości swojego pakietu `CMYK-hax`: można teraz rozbarwiać także pliki zawierające bitmapy. W kontaktach z drukarnią bardzo się także przydaje pakiet `Poligraf`, którego najnowszą, ulepszoną wersję przywiózł do Bachotka autor, czyli Janusz M. Nowacki.

Być może często w codziennym użytkowaniu o tym jawnie nie myślimy, aleć TEX to w końcu język programowania, dedykowany wprawdzie, ale jednak. Przypomniał nam o tym Marcin Woliński alias Teufel, który pokazał, jak można w TEX-u zrealizować struktury danych typu stos i kolejka, i że to wcale nie jest „abstrakcja", lecz może się jak najbardziej przydać właśnie w codziennym (TEX-nicznym) życiu. Podobnie jest z makrami Marka Ryćko służącymi do oglądania wymiarów TEX-owych pudełek.

Także i Kees van der Laan zwracał naszą uwagę, że chociaż wiedza o szczegółach działania TEX-a na różnych poziomach nie jest niezbędna do używania tego systemu, to jednak w wielu przypadkach jest bardzo przydatna!

Rozwój TEX-a jest treścią dwóch projektów: Omega i e-TEX. Jak co roku, o postępach pracy tego drugiego zespołu informował nas jego przedstawiciel (to bardzo małe słowo!), czyli Phil Taylor. Przyjmował także sugestie, co nowego użytkownicy chcieliby widzieć w e-TEX-u. Na innym wykładzie (czy też, uszanowawszy uszy, tutorialu) Phil Taylor uczył nas pisać makra. M.in. zademonstrował bardzo elegancki sposób wyszukiwania przez TEX-a w pliku EPS danych o *bounding boxie*. To było naprawdę piękne!

Jak wspomniałem, trochę miejsca poświęcono na konferencji „przyległościom". Mariusz Olko omawiał podstawy i standardy SGML-a, pokazywał przykłady jego zastosowania, wymieniał również publicznie dostępne programy obsługujące ten język. Jeden z takich programów, robiący krok w stronę integracji SGML-a i LATEX-a, a mianowicie Euromath, zaprezentował nam także Aleksander Słomiński.

W świecie dokumentów elektronicznych szybko rozpowszechnia się PDF, (*portable document format*, czyli „format dokumentów przenośnych" czy też „ przenośny format dokumentów"). Jego możliwości, oraz narzędzia do pisania i czytania takich dokumentów (m.in. jak otrzymywać je z TEX-a, ma się rozumieć) pokazał nam Phil Taylor. Jakież to w jego wykonaniu było proste i oczywiste...

Rzecz właściwie nie TEX-ową, ale bardzo ciekawą, pokazali Julita Bolland i Erik Frambach: napisany przez Chińczyków edytor do komputerowego pisania ich „krzaczkami" – co nie jest takie trywialne, jeśli się zważy, że zwykła klawiatura ma ledwie około stu klawiszy, a w dodatku jest kilka funkcjonujących transliteracji chińskiego pisma.

TEX-owiec, wbrew pozorom, nie jest oderwany od życia. Składa artykuły i książki (i co tylko dusza zapragnie), i dba przy tym nie tylko o ich jakość TEX-niczną, ale i językową. Temu poświęcił swój wykład niezmordowany Wujo, czyli Włodzimierz J. Martin. Jego wystąpienie zgromadziło jedno z największych audytoriów. Również i Papa Knuth nie zaniedbuje zagadnień poprawnościowych, w szczególności w pisowni – o *spell-checkingu* (piękne polskie słowo...) według Donalda E. Knutha opowiadał nam Włodzimierz Bzyl. Z kolei Andrzej Tomaszewski mówił, jak zwykle bogato ilustrując slajdami, o ogólnych zagadnieniach typograficznych składu dokumentów.

Jak co roku, było także archiwum komputerowe – każdy mógł wzbogacić zasoby i możliwości swojej maszynerii TEX-owej. Bo, oczywiście, kiedy w tym, co napisane powyżej, stoi, że ktoś „zaprezentował" czy „opowiedział" o jakimś pakiecie czy fontach, to na ogół w domyśle jest: „i udostępnił". Warto zajrzeć pod `ftp://ftp.gust.org.pl/pub/TeX/GUST/contrib/BachoTeX97/` !

To tyle o merytoryce – i tak przecież skrótowo. Zajęć było dużo. Ale udało się wykroić także trochę czasu na wspomniane świętowanie. Była jubileuszowa kolacja, było też, jak co roku, wspólne śpiewanie przy ognisku, zdołaliśmy jednak uszczknąć trochę czasu także na wybranie się wzdłuż jeziora, nad piękne meandry Drwęcy czy do pobliskiej Brodnicy. Właśnie „uszczknąć", bo zajęcia były dosłownie od rana do nocy. Wniosek, pojawiający się także na GUST-ownej liście dyskusyjnej (`gust-l@man.torun.pl`): konferencja była za krótka!!! Cóż, problem w tym, że inflacja w Bachotku przewyższa średnią krajową...

Dzięki wszystkim za tę wspaniałą konferencję! I Jerzemu B. Ludwichowskiemu, i Jolancie M. Szelatyńskiej, i Stanisławowi Wawrykiewiczowi, i współorganizatorom laboratorium komputerowego, czyli Krzysiowi Leszczyńskiemu i Wojtkowi Pięckowi, i w ogóle GUST-owi oraz wszystkim których nie wymieniam tylko z powodu mojej w tym względzie niewiedzy.

Na GUST-liście był po powrocie do domów zgodny jęk: dopiero za 360 dni BachoTEX... Może trzeba do tego podejść inaczej: już za 360 dni BachoTEX! A tymczasem odświeżać wspomnienia, pijąc wieczorem przy książce (najlepiej złożonej w TEX-u, rzecz jasna) czy komputerze herbatę z GUST-ownego jubileuszowego kubeczka...

◇ Marcin Adamski
adamski@impan.gov.pl

PROGRAM PIĄTEJ KONFERENCJI POLSKIEJ GRUPY UŻYTKOWNIKÓW SYSTEMU TEX GUST
PROGRAMME OF THE FIFTH GUST CONFERENCE

BachoTEX'97: TEX od środka – TEX from inside

DZIEŃ PIERWSZY / FIRST DAY
(czwartek / Thursday): 1.05.1997

9.30 – 11.30: Bogusław Jackowski

Fonty PostScriptowe a TEX: problemy związane z przygotowywaniem dokumentów w języku polskim (tutorial)

PostScript fonts and TEX: problems of preparing documents in Polish (tutorial)

12.00 – 12.20: Piotr Pianowski

Rozbarwianie kolorowych ilustracji – prezentacja nowych możliwości pakietu CMYK-hax

Separation of colour illustrations – new features of the CMYK-hax macro package

Streszczenie: Pakiet CMYK-hax służy do przygotowywania wyciągów barwnych z dokumentów TEX-owych zawierających ilustracje CMYK-owe w postaci map bitowych lub obwiedni.

Abstract: CMYK-hax package was designed to facilitate preparing color separations for TEX documents containing CMYK illustrations. In the newest version, both outline and bitmap graphics is admissible.

12.20 – 12.50: Janusz M. Nowacki

Fonty PL w formacie Adobe Type 1 (prezentacja)

PL fonts in Adobe Type 1 format (presentation)

12.50 – 13.35: Kees van der Laan

TEX inside or insights in TEX?

TEX od wnętrza czy wgląd we wnętrze TEX-a? (wykład w języku angielskim)

Abstract: It is argued that for using TEX—a multi-level tool—TEX inside knowledge should not be necessary for the layman. The 'why, what and when,' especially at the grey level was discussed. Necessary insight issues are enumerated.

Streszczenie: Panuje opinia, że wiedza o wewnętrznych mechanizmach TEX-a – narzędzia, którego można używać na wielu poziomach wtajemniczenia – jest zbędna dla tych, co składają teksty. Wykład odpowiada na pytanie w jakich przypadkach ta wiedza jest przydatna.

15.00 – 16.00: Marcin Woliński

TEX-niki programowania: O stosach i kolejkach

Programming TEX-niques: stacks and queues

16.30 – 18.30: Phil Taylor

TEX and PDF (tutorial)

TEX i PDF (tutorial w języku angielskim.

Abstract: Adobe Acrobat has matured from an innovative but idiosyncratic idea into a well-established standard for portable documents. Although there are undoubtedly many areas in which it might (retrospectively) have benefited from a complete re-design, in its current state (PDF 1.2, Acrobat 3.0) it is an extremely usable system and one which integrates well into both the TEX and HTML worlds. The talk covered the basic concepts of PDF, the components of Acrobat (the free reader, exchange, pdf-writer, distiller, distiller assistant, catalog, capture and capture plug in), and also discussed mechanisms by which it can be generated from TEX and accessed from HTML / HTTP.

Streszczenie: Adobe Acrobat wyrasta z innowacyjnego acz nieco specyficznego dążenia ku dobremu zdefiniowaniu standardu przenośnych dokumentów. Chociaż – patrząc retrospektywnie – całkowite przeprojektowanie systemu mogłoby wyjść mu na dobre, w wersji obecnej (PDF 1.2, Acrobat 3.0) jest narzędziem niezwykle przydatnym, a przy tym znakomicie pasującym do świata TEX-owego i HTML-owego. W trakcie wykładu zostały omówione podstawowe pojęcia PDF, elementy składowe systemu Acrobat (bezpłatny reader, exchange, pdf-writer, distiller, distiller assistant oraz „wtyczki" Acrobat capture), ponadto przedstawiono mechanizmy, które mogą zostać wykorzystane przy generowaniu plików PDF za pomocą TEX-a w kontekście zastosowań HTML / HTTP.

20.00: spotkanie z okazji 5-tych urodzin GUST-u / meeting on the occasion of the 5th birthday of GUST

DZIEŃ DRUGI / SECOND DAY
(piątek / Friday): 2.05.1997

9.30 – 11.30: Mariusz Olko

SGML (tutorial)

Streszczenie: Omówienie podstaw SGML, przykłady zastosowań (przetwarzanie i skład), wprowadzenie do standardów około SGML-owych, omówienie publicznie dostępnego oprogramowania SGML.

Abstract: SGML basics, an example of SGML application (processing and typesetting), introduction to SGML related standards, public SGML software.

12.00 – 12.30: Piotr Strzelczyk i Bogusław Jackowski

Kompresja grafiki PostScript-owej

Efficient compression of PostScript graphics

Streszczenie: Przedstawiono sposoby i udostępniono narzędzia kompresji grafiki bitmapowej i obwiedniowej, pozwalające w przypadku grafiki w rodzaju „zrzut z ekranu" uzyskać EPS-y skompresowane kilkudziesięciokrotnie.

Abstract: Huge EPSF files cause problems when processing TEX documents. The authors presented ways and make available tools which enable converting EPS / PS files into a compressed form; in the case of screen dumps the compression may result in sqeezing an EPS file up to a few percents of its original size.

12.30 – 13.20: Phil Taylor

NTS & e-TEX: a status report

NTS i e-TEX: raport o stanie prac (wykład w języku angielskim)

13.20 – 13.40: Włodzimierz Bzyl

Spell-checking według D. E. Knutha

Spell-checking by D. E. Knuth

13.40 – 14.00: Julita Bolland

Niespodzianka

A surprise

15.00 – 15.30: Włodzimierz J. Martin

Nie dajmy się hunwejbinom – pogadanka na tematy językowe

Polish (TEXnical) language considerations

15.30 – 16.30: Aleksander Słomiński

Edytor Euromath: przykład integracji SGML i LATEX-a

Euromath editor: an example of SGML–LATEX integration

17.00 – 19.00: Phil Taylor

Tworzenie makr TEX-owych dla średniozaawansowanych i zaawansowanych użytkowników (tutorial w języku angielskim)

TEX macro writing for intermediate and advanced users (tutorial)

DZIEŃ TRZECI / THIRD DAY
(sobota / Saturday): 3.05.1997

9.30 – 11.30: Andrzej Tomaszewski

Problemy składania dokumentów z perspektywy typografa (tutorial)

Problems of typesetting from typographer's perspective (tutorial)

12.00 – 12.45: Kees van der Laan

A little bit of PostScript

Odrobina PostScript-u (wykład w języku angielskim)

Abstract: It is all about creating EPS—with graphics—to be merged with TEX scripts. The emphasis is on creating raw PostScript for simple symmetrical pictures. Asides, like incorporating accurate graphs of math functions, typesetting text along curved paths, or tables set sideways, next to 2.5D, reverse video, clipping, and tiling will be addressed. A poor man's MFTOEPS approach is touched upon: (declarative) METAFONT into (imperative) PostScript, or METAFONT / METAPOST as user interface.

12.45 – 13.10: Joanna Marszałkowska

Rzut oka na język METAPOST

A glance at METAPOST

13.10 – 13.35: Janusz M. Nowacki

Praktyczne przykłady wykorzystania pakietu makr POLIGRAF

Practical applications of the POLIGRAF macro package

13.35 – 14.00: Marek Ryćko

Poręczny zestaw makr TEX-owych do pokazywania wymiarów pudełek

Simple but useful TEX macros for displaying boundaries of boxes

15.00 – 19.00 warsztaty / workshop

DZIEŃ CZWARTY (I OSTATNI)
FOURTH (AND LAST) DAY
(niedziela / Sunday): 4.05.1997

9.30 – 13.30 warsztaty / workshop

Pożegnanie / farewell